

רפאל קוטשר ז"ל

פרופ' רפאל ישראל יהודה קוטשר ז"ל נולד לר' יחזקאל ואדית קוטשר בג' בניסן תרצ"ח. זה היה עת ביקרה אמו את הוריה בבודפשט. בילדותו ובנעורותו למד בבית הספר "חורב" בירושלים והיה חניך ופעיל בתנועת הנוער "עזרא". אף למד בישיבת "קול תורה" בירושלים; בכיתה י"א בהיות הוריו בארה"ב הוא היה תלמיד בישיבת "תורה ודעת" בניו-יורק, אבל החליט בתוקף לשוב ארצה ולסיים את כיתה י"ב כאן. לאחר מכן התגייס לנח"ל המוצנח, ולאחר שחרורו מן הצבא למד באוניברסיטה העברית בחוגים ללשון העברית ולערבית והחל בלימודי האכדית; הוא סיים את התואר הראשון בקיץ תשכ"ב.

אחרי כן יצא להשתלם באכדית ובשומרית באוניברסיטת ייל (בניו-היבן, ארה"ב) והיה תלמידם של ג' גיטצי וו' האלו. הוא זכה לפרסום בזכות עבודת הדוקטור על קינה שומרית שכתב בהדרכת ו' האלו. עבודה זו נתפרסמה כספר ב-1975. אחרי הוראה של שנתיים באוניברסיטת ברנדייס (בוולתם, ארה"ב) חזר ארצה, נאמן לעקרונותיו שלא להשתקע בחו"ל. ואכן עת נשא את אשתו קרול (הַדְר) בחורף תשל"א היה מובן לו מאליו שיקימו את ביתם בירושלים.

עם שובו ארצה נתמנה מרצה בחוג למזרח הקדום באוניברסיטת תל-אביב, ושם נתקדם לדרגת מרצה בכיר ואחר-כך לדרגת פרופסור חבר; תקופה קצרה הוא לימד גם באוניברסיטה העברית. בעשותו בתל-אביב פרסם כמה וכמה מחקרים על הספרות השומרית והאכדית. הוא גילה עניין רב בתעודות של אַבלה ושל אַמֶר, ובשנותיו האחרונות שקד על פרסום לוחות מאַמֶר. בערוב ימיו השלים ספר חשוב הכולל טבלאות מאוסף ברוקמן שבאוניברסיטת חיפה. חומר זה הכניסו לעיסוק בהיסטוריה של התקופה הבבלית העתיקה. וגם זאת, שני מאמריו האחרונים עוסקים בחקר הדת במסופוטמיה. אף השתתף בכנסים השנתיים לאשורולוגיה והיה מקובל על חבריו האשורולוגים כאיש מקצוע ותיק. בכל עתותיו לא ניתק עצמו מן העיון בלשון העברית, בארמית ובמקרא; די להזכיר את מאמר הנעורים שלו על "מְהֻלְכִים ואחיותיה", ועל כן טבעי שערך את ספרו של אביו על תולדות הלשון העברית וערך גם קבצים אחרים.

פרופ' רפאל קוטשר ז"ל נודע בשקדנותו, והיה חוקר מעמיק ורציני, מתמיד ולמדן. ואין תמה שכל חבריו בארץ ובעולם כיבדוהו והוקירוהו מאוד. לא היה אפשר שלא להתפעל מאישיותו של רפי קוטשר: איש צנוע אבל נמרץ, דבק במדותיו של אביו כגומל צדקה וחסד. ואכן, משנפטר האב טיפל הבן במסירות בגמ"ח שיסד האב וכוננו. במשך יותר מחמש עשרה שנה חילק תרומות לנזקקים

רבים שהוקירוהו מאוד. בקהילת "אריאל" בשכונת קרית שמואל שבה היה חבר, נודע רפי קוטשר כאיש עקרונות וכאיש מופת בחייו הצנועים ובפשטות הליכותיו עשירי המעש. אנשי בית הכנסת זוכרים את שיעורי המשנה שהוא נתן מדי שבת בשנים האחרונות לחייו, שיעורים שבהם שילב גישה בלשנית-פילולוגית.

רפאל קוטשר היה איש תרבות ואיש בעל שטחי התעניינות רבים ובכלל זה: ספורט (היה רץ מצטיין), צפורות, מוסיקה, ידיעת הארץ וארכאולוגיה (ואף השתתף בכמה חפירות ארכאולוגיות).

מעל לכול נודע רפי כבעל נאמן לרעייתו, אב אוהב גאה בילדיו דביר ודוידה, בן נאמן לאביו ז"ל ולאמו תבלח"א ואח אוהב לאחיו ולאחיותיו. גם חבריו הרבים אהבוהו מאוד, שכן מצאו בו ידיד ורץ.

בח"י החודשים האחרונים לחייו נאבק בגבורה במחלתו הקשה. אף הספיק להשלים את ספרו האחרון ולהגיהו. בכ"ג בשבט תשמ"ט גלב"ע בטרם עת, למגינת לבם של בני משפחתו וידידיו. חבל על דאבדין ולא משתכחין.

ח"י גרינפלד

מ' בר-אשר

רפאל קוטשר: רשימת פרסומים

א. ספרים

1. *Oh Angry Sea (a-ab-ba hu-luḫ-ḫa): The History of a Sumerian Congregational Lament* (Yale Near Eastern Researches, Vol. 6), New Haven 1975.
2. *The Brockmon Tablets at the University of Haifa, Part 1: Royal Inscriptions*, Haifa 1988.

ב. מאמרים

1. "מהלכים ואחיותיה", לשוננו כו (תשכ"ב), עמ' 93-96.
2. "המקבילות השומריות של maḫāzu", לשוננו לד (תשל"א), עמ' 267-269.
3. "כתובת חדשה מרבית עמון", קדמוניות ה (תשל"ב), עמ' 27-28.
4. "תעודות אבלה", קדמוניות יב (תש"ס), עמ' 102, 113-121.
5. "תיקונים ותוספות למאמר 'תעודות אבלה'", קדמוניות יג (תשמ"א), עמ' 127.
6. "האל המיסופוטמי Zaqar ומצבת חלום יעקב", באר-שבע ג (תשמ"ח) - מחקרי לשון ליזכרו של משה הלד (בעריכת מ' כוגן), עמ' 125-130.
7. "Apillaša, Governor of Kazallu", *Journal of Cuneiform Studies* 22 (1968-69), pp. 63-65.
8. "Neo-Sumerian Tablets in the Wadsworth Atheneum", *Wadsworth Atheneum Bulletin*. Sixth Series Vol. VI/2 (1970), pp. 41-64.
9. "Imittu Postponed and Replaced: A New Document", *Bibliotheca Orientalis* 30 (1973), pp. 363-366.
10. "An Offering to the Statue of Šulgi", *Tel-Aviv* 1 (1974), pp. 55-59.
11. "The Orthography of Nineveh", *Bibliotheca Orientalis* 33 (1976), pp. 197-198 (השלמה לסקירה מס' 6 בסעיף ז, להלן).
12. "Utu Prepares for Judgment", *S.N. Kramer Anniversary Volume* (edited by B. Eichler et al), *Alter Orient und Altes Testament* 25 (1976), pp. 305-309.

13. "Babylonian Tablets in the Wadsworth Atheneum", *Wadsworth Atheneum Bulletin*, Sixth Series Vol. VII/2 (1971, published 1976), pp. 41-49.
14. (With C. Wilcke), "Eine Siegel Inschrift des Königs *Takil-iliššu* von Malgium, gefunden in Isin und Yale", *Zeitschrift für Assyriologie* 68 (1978), pp. 95-128.
15. "A Note on the Early Careers of Zariqum and *Šamši-illat*", *Revue d'Assyriologie* 73 (1979), pp. 81-82.
16. "Ur-Lisi and Other Officials on Three Umma Tablets from Tokyo", *Tel-Aviv* 7 (1980), pp. 173-178.
17. "A Torchlight Festival in *Lagas*", *Acta Sumerologica* (Japan) 5 (1983), pp. 59-66.
18. "From the Royal Court to Slavery in the Ur III period", *Tel-Aviv* 11 (1984), pp. 183-188.
19. "Addadian *šadādum/šadādum* = 'To Camp'", *Zeitschrift für Assyriologie* 76 (1986), pp. 1-3.
20. "The Cult of Dumuzi", *Bar-Ilan Studies in Assyriology*, Vol I (in press).

ג. פרקים מתוך ספרים

1. (עם ח' תדמור) "אחרית דבר", ש"נ קרמר, ערש הציביליזציה, תל-אביב 1980, עמ' 173-190.

ד. הרצאות בכינוסים מדעיים

1. "The Cult of Dumuzi", יום עיון על הספרות השומרית, אוניברסיטת בר-אילן, ה בניסן תשמ"ב (29.3.1982).
2. "The History of a Sumerian Congregational Lament", Annual Meeting, American Oriental Society, New Haven, Conn. U.S.A., March 1976.
3. Respondent, World Congress of Biblical Archaeology, Jerusalem, April 1984.
4. "Coneiform Tablets and Biblical Studies", Ceremony in Recognition of the donation of the Brockmon collection of cuneiform tablets to

the University of Haifa, University of Haifa, May 14, 1985 (Guest Lecture).

5. "New Sources for the History of Mesopotamia in the Late Third Millennium", XXXII Rencontre Assyriologique Internationale, Münster, Germany, July 1985.
6. "Su-Sin, the 'Empire' of Zabsali and Simaski", XXXIII Rencontre Assyriologique internationale, Paris, July 1986.

ה. ערכים באנציקלופדיות

1. (עם ש"נ קרמר) "תמוז", אנציקלופדיה מקראית ח, טורים 582–588.
2. "עבר", אנציקלופדיה עולם התנ"ך, ספר בראשית, 1982, עמ' 86–87.
3. "קוטשר, יחזקאל", אנציקלופדיה עברית כט, טורים 239–240.
4. "אבלה", האנציקלופדיה הישראלית לתנ"ך (בעריכת "הופמן), רמת-גן, 1988, עמ' 20–22.
5. (With P. Artzi) "Euphrates", *Encyclopaedia Judaica* 6, pp. 962–963.
6. (With P. Artzi) "Marduk", *ibid* 11, pp. 951–953.
7. "Tammuz", *ibid* 15, pp. 788–789.
8. "Malgium", *Reallexikon der Assyriologie* VII (1988), pp. 300–304.

ו. עריכה

1. ש"נ קרמר, ההיסטוריה מתחילה בשומר, מהדורה (עברית) שניה עם מבוא, תיקונים והשלמות מאת ר' קוטשר, תל-אביב תשמ"ב (1982).
2. תיקונים והשלמות ל-" קוטשר, מחקרים בעברית ובארמית², ירושלים (נמסר לדפוס).
3. E.Y. Kutscher, *A History of the Hebrew Language*, Jerusalem and Leiden 1982 (second corrected printing, 1984).

ז. ביקורת וסקירה של ספרים

1. "S.N. Kramer, *The Sacred Marriage Rite*" (תשל"ב), עמ' 33–34.
2. "B. Alster, *The Instructions of Suruppak*" (תש"ם), עמ' 308–313.
3. "M.T. Larsen, *The Old Assyrian City-state and its Colonies*" (תשמ"ג-תשמ"ד), עמ' 279–282.

4. "Th. Jacobsen, *Toward the image of Tammuz*", *Israel Exploration Journal* 21 (1971), pp. 239–240.
5. "S.T. Kang, *Sumerian Economic Texts from the Drehem Archives*; C.E. Keiser, *Neo-Sumerian Account Texts from Drehem*", *Israel Exploration Journal* 22 (1972), pp. 252–253.
6. "J. Bauer, *Altsumerische Wirtschaftstexte aus Lagasch*", *Bibliotheca Orientalis* 33 (1976), pp. 195–197.
7. "H. Limet, *Textes sumériens de la IIIe dynastie d'Ur*", *Bibliotheca Orientalis* 35 (1978), pp. 193–198.
8. "S.N. Kramer & O.R. Gurney, *Sumerian Leterary Texts in the Ashmolean Museum*", *Bibliotheca Orintalis* 39 (1982), pp. 583–590.
9. "J. Klein, *The Royal Hymns of Šulgi, King of Ur*", *Israel Exploration Journal* 34 (1984), pp. 62–64.
10. "J. M. Durand, *Documents cuneiformes de la VIe Section de l'Ecole pratique des Hautes Etudes, I*", *Bibliotheca Orientalis* 42 (1985), pp. 345–348.
11. "M. Sigrist, *Neo-Sumerian Account Texts in the Horn Archaeological Museum*; idem, *Textes économiques néo-sumériens de l'Université de Syracuse*", *Israel Exploration Journal* 38 (1988), pp. 97–99.
12. "J.S. Cooper, *Sumerian and Akkadian Royal Inscriptions, I: Presargonic Inscriptions*", *Israel Exploration Journal* 38 (1988), pp. 202–203.
13. "P.J. Watson, *Catalogue of the Cuneiform Tablets in Birmingham City Museum, I: Neo-Sumerian Texts from Drehem*", *Bibliotheca Orientalis* (to be published).